معماری کامپیوتر

فرهادی

پاییز ۹۶

- منابع:

– زمان بندی

- طول ترم: ۱۶هفته
- تعطیلات: -- جلسه
- تعداد جلسات: ۲۴ جلسه

– نحوه ارتباط

سایت دانشگاه www.Shahroodut.ac.ir

Email: mfarhadi@shahroodut.ac.ir

– نحوه ارزیابی

تمرین:	٪۲۰ (دوره‌ای)
کوئیز:	+٪۵
میان ترم:	٪۳۵ (۱۱ اردیبهشت)
پایان ترم:	٪۴۵ (تقویم آموزشی)
پروژه:	+ ٪۱۵

پیش شرط محاسبه نمرات امتیازی گرفتن حداقل ۴۰٪ مجموع میان ترم و پایان ترم.

یادآوری مدارمنطقی

- گیتهای منطقی
- ساده سازی سطح گیت
- مدارهای ترکیبی
- مدارهای ترتیبی

سمبولهای استاندارد گیتی

Name	Graphic symbol	Algebraic function	Truth table
AND	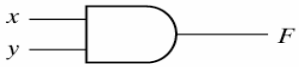	$F = xy$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 0; 0 1 | 0; 1 0 | 0; 1 1 | 1
OR		$F = x + y$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 0; 0 1 | 1; 1 0 | 1; 1 1 | 1
Inverter	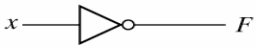	$F = x'$	$x \mid F$: 0 | 1; 1 | 0
Buffer	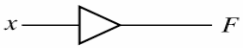	$F = x$	$x \mid F$: 0 | 0; 1 | 1
NAND	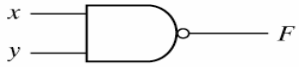	$F = (xy)'$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 1; 0 1 | 1; 1 0 | 1; 1 1 | 0
NOR		$F = (x + y)'$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 1; 0 1 | 0; 1 0 | 0; 1 1 | 0
Exclusive-OR (XOR)		$F = xy' + x'y$ $= x \oplus y$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 0; 0 1 | 1; 1 0 | 1; 1 1 | 0
Exclusive-NOR or equivalence	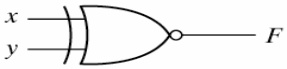	$F = xy + x'y'$ $= (x \oplus y)'$	$x\ y \mid F$: 0 0 | 1; 0 1 | 0; 1 0 | 0; 1 1 | 1

- جدول درستي
- سمبل **استاندارد** گیت
- عملیات منطقی
- Single input یا Multiple

– مشخصات جدول کارنو

- هر تابع بولی را می‌توان بصورت مجموعی از مینترمها نشان داد. جدول کارنو از مربع هایی تشکیل شده است که **هر مربع، نشان دهنده یک مینترم است.**
- سطرها و ستونهای این جدول به روش **کد گری**، کدگذاری می گردند.
- هر دومربع همسایه فقط در یک متغیر با هم اختلاف دارند. لذا می توان با توجه به خواص جبر بول، مجموع آنها را ساده کرد.(متغیر مشترک را حذف نمود)
- خانه‌هایی از جدول که **مقدارتابع در آنها برابر با یک** می‌باشد را مشخص می‌کنیم.
- بطور کلی برای توابع با n **متغیر**، جدول کارنو دارای 2^n خانه است.

جدول کارنو سه متغیره

- برای سه متغیر، **هشت مینترم** وجود دارد و بنابراین جدول کارنو باید هشت خانه داشته باشد.

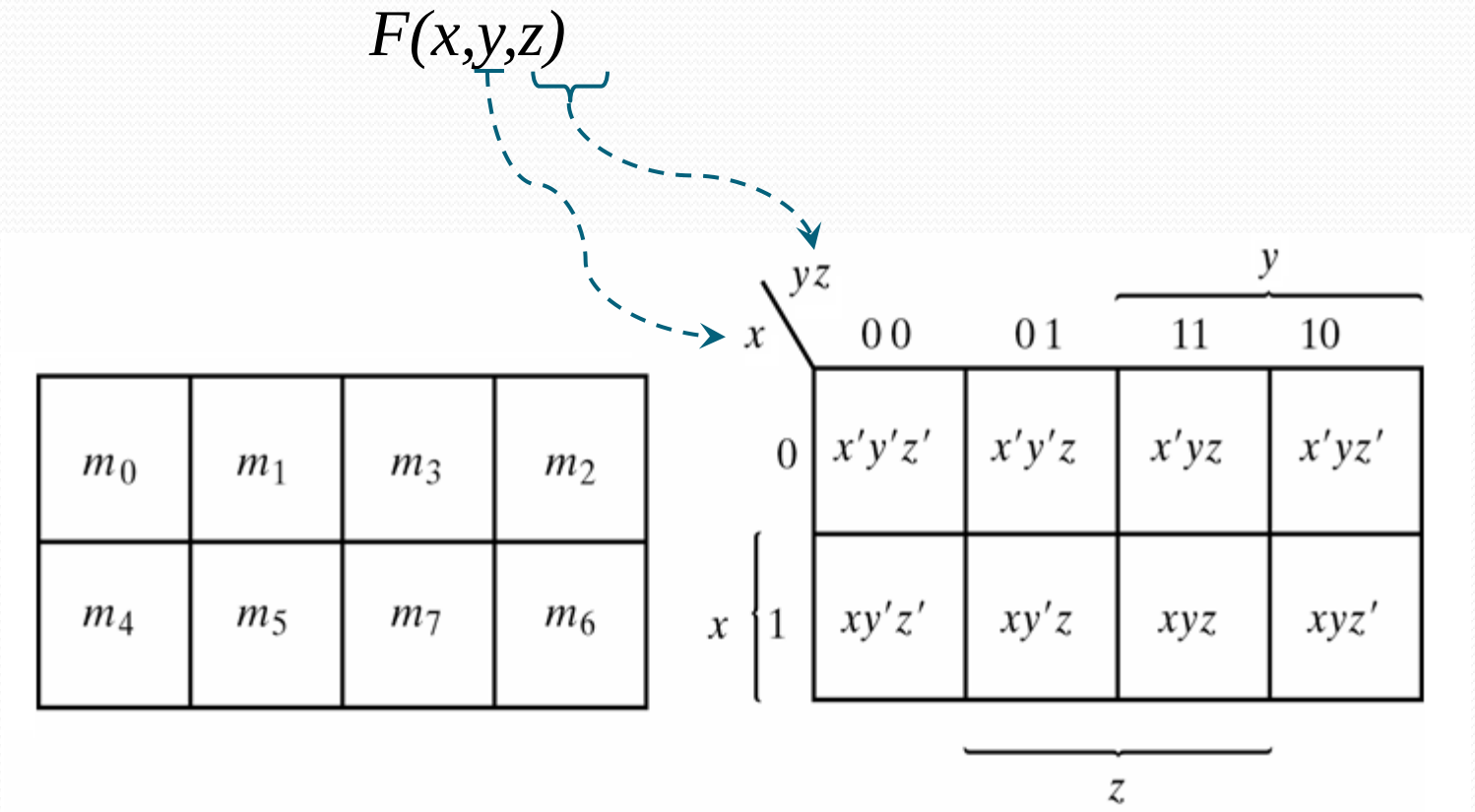

Three-variable map

همسایگی(Adjacency) در جدول کارنا –

- به مربع(خانه هایی) که در کنار هم قرار گرفته اند، همسایه می گویند. هر خانهٔ جدول با خانهٔ مجاور خـود تنهـا در یک لیترال تفاوت دارد.

- علاوه بر مربع های همجوار ظاهری، خانه‌های لبه بالا و پایین و نیز لبه چپ و راست هم مجـاور یکـدیگر هسـتند، اگرچه در کنار یکدیگر قرار ندارند.

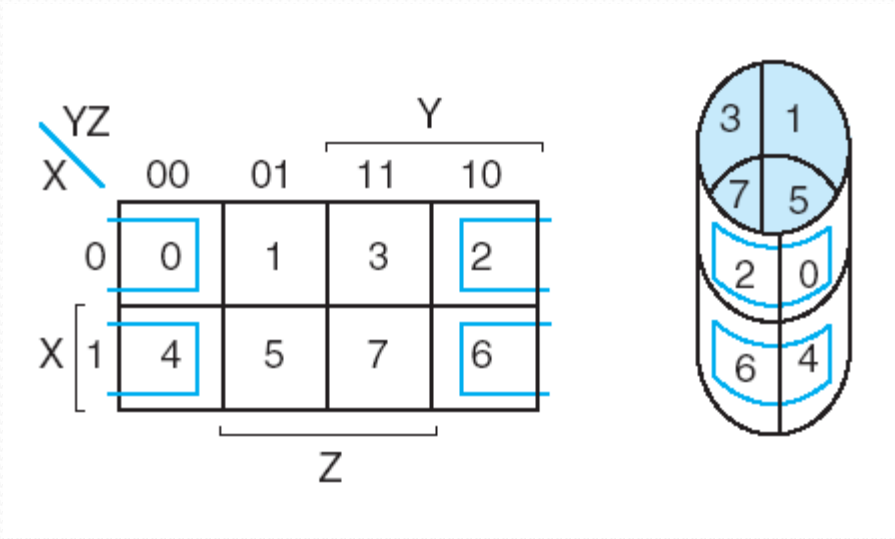

همسایگی(Adjacency) در جدول کارنا –

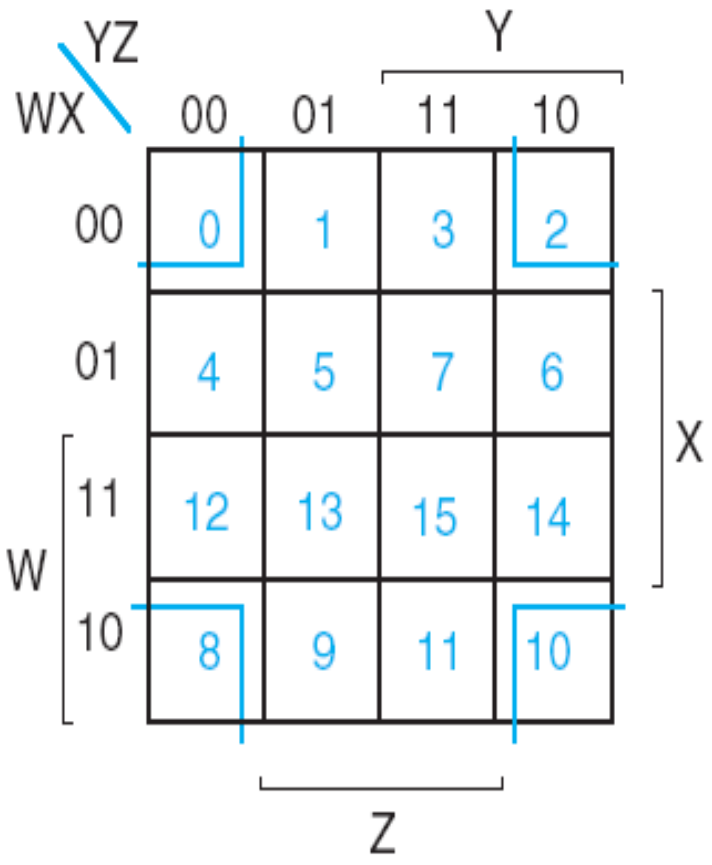

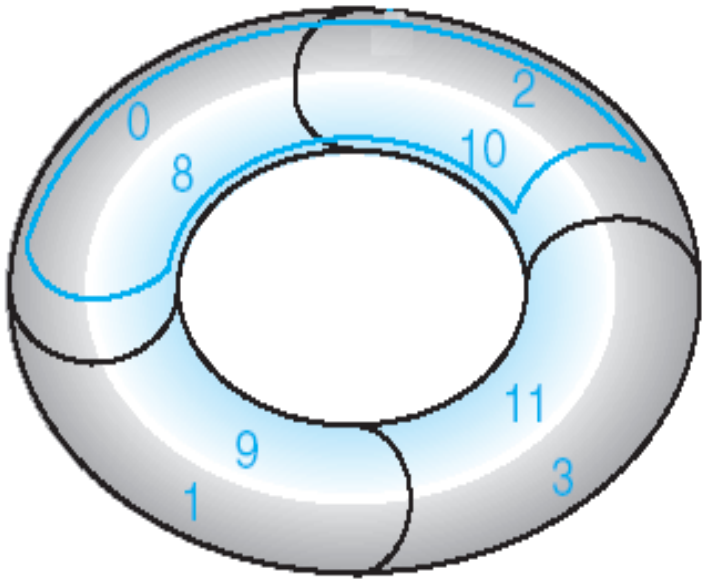

SOP و POS –

$$F(A,B,C,D) = \Sigma(0,1,2,5,8,9,10)$$

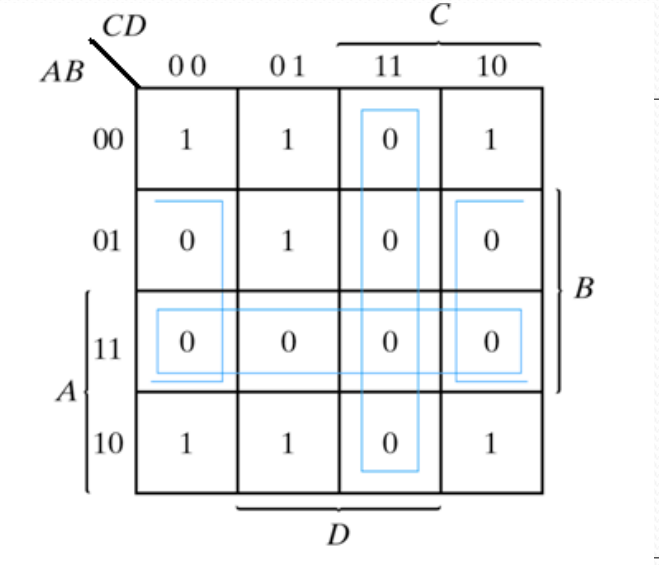

- یک ها را ترکیب می کنیم:

$$F = B'D' + B'C' + A'C'D$$

- صفرها را ترکیب می کنیم:

$$F' = AB + CD + BD'$$

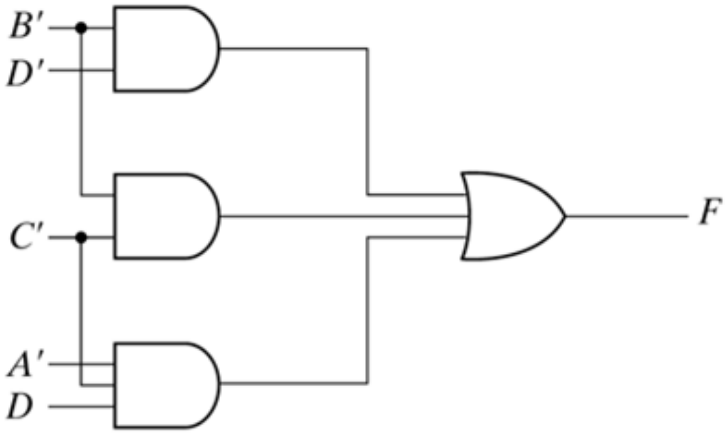

$F = B'D' + B'C' + A'C'D$

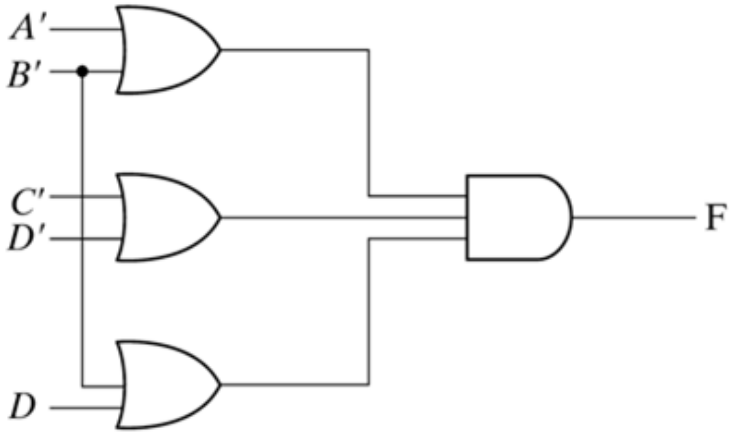

$F = (A' + B')(C' + D')(B' + D)$

مدار نیم جمع کننده

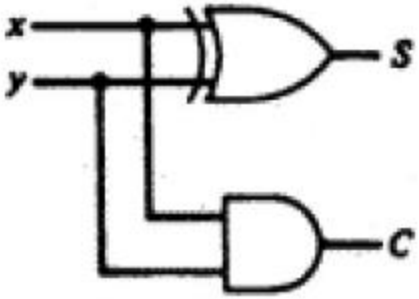

(ب) دیاگرام منطقی

x	y	C	S
0	0	0	0
0	1	0	1
1	0	0	1
1	1	1	0

(الف) جدول درستی

مدار تفریق‌کننده ناقص

- B : مقداری که از مرتبه بالا قرض گرفته می‌شود.
- D : حاصل تفریق

X	Y	B	D
0	0	0	0
0	1	1	1
1	0	0	1
1	1	0	0

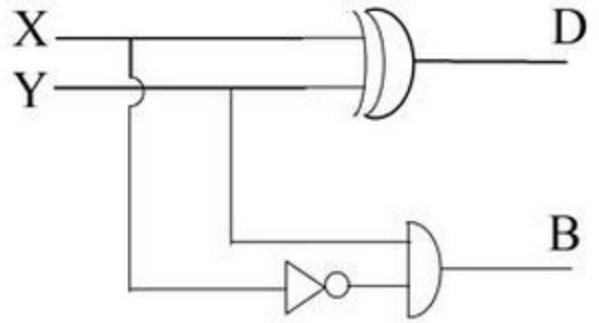

جمع کننده کامل

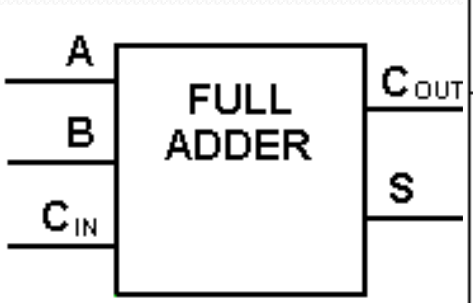

Input bit for number A	Input bit for number B	Carry bit input C_{IN}	Sum bit output S	Carry bit output C_{OUT}
0	0	0	0	0
0	0	1	1	0
0	1	0	1	0
0	1	1	0	1
1	0	0	1	0
1	0	1	0	1
1	1	0	0	1
1	1	1	1	1

Sum

A \ BC	00	01	11	10
0	0	1	0	1
1	1	0	1	0

Carry

A \ BC	00	01	11	10
0			1	
1		1	1	1

- Sum : Xor ورودی‌ها

$$Carry = A.B+A.C+B.C$$

جمع کننده کامل

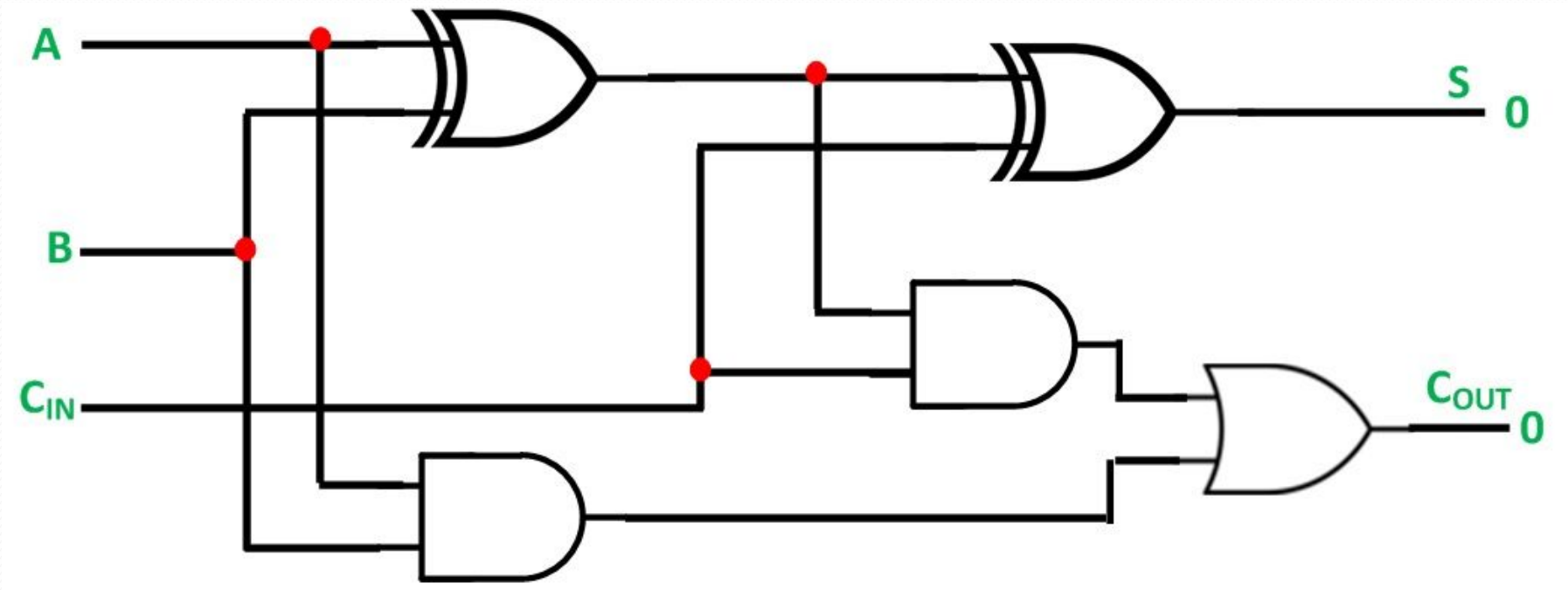

طراحی مدار تمام‌جمع کننده با نیم جمع کننده

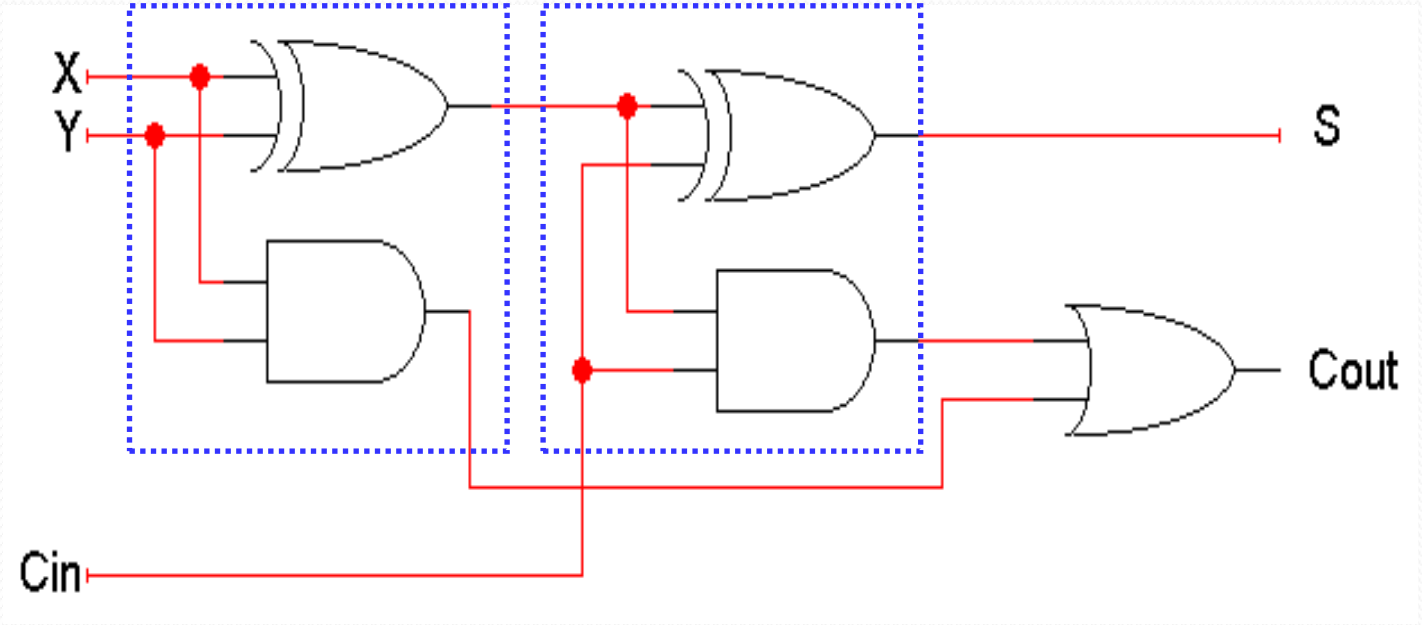

جمع کننده ٤ بیتی

- با قرار دادن ۴، full adder به دنبال هم همانند شکل زیر می‌توان یک full adder چهار بیتی طراحی کرد.

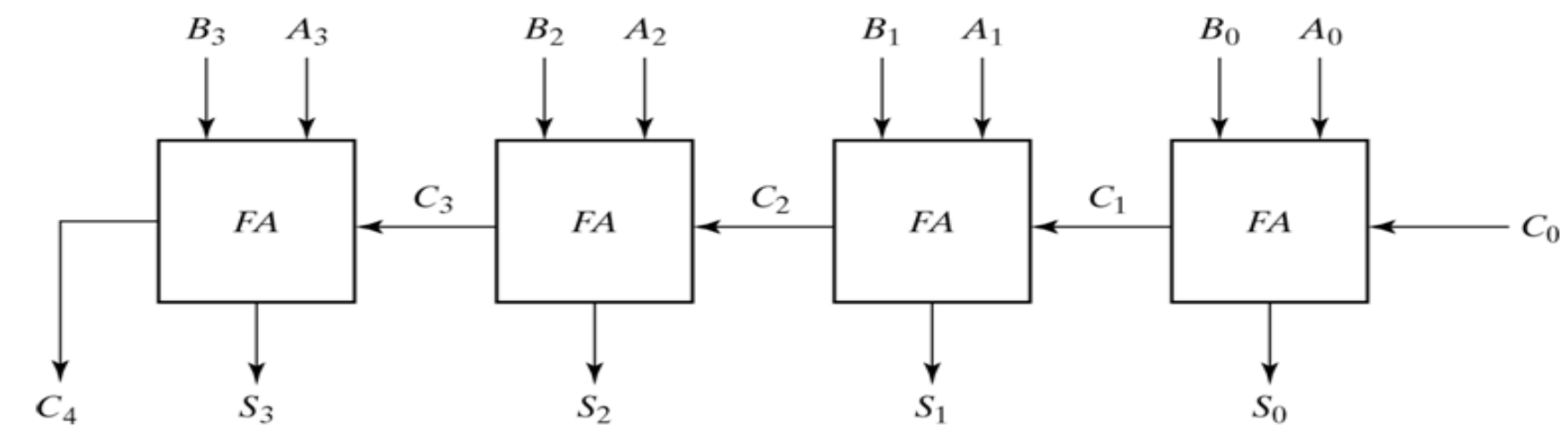

– ساخت یک جمع کننده ۸بیتی توسط جمع کننده های ۴بیتی

- روش ساخت جمع کننده هاي 8 بيتي با استفاده از جمع کننده هاي 4 بيتي به صورت زير است:
  - رقم نقلي ورودي $C_{in}=o$ قرار داده مي شود.
  - C_{out} مربوط به جمع کننده 4 بيت کم ارزشتر وارد C_{in} جمع کنندة 4-بيت با ارزش بالاتر مي شود.

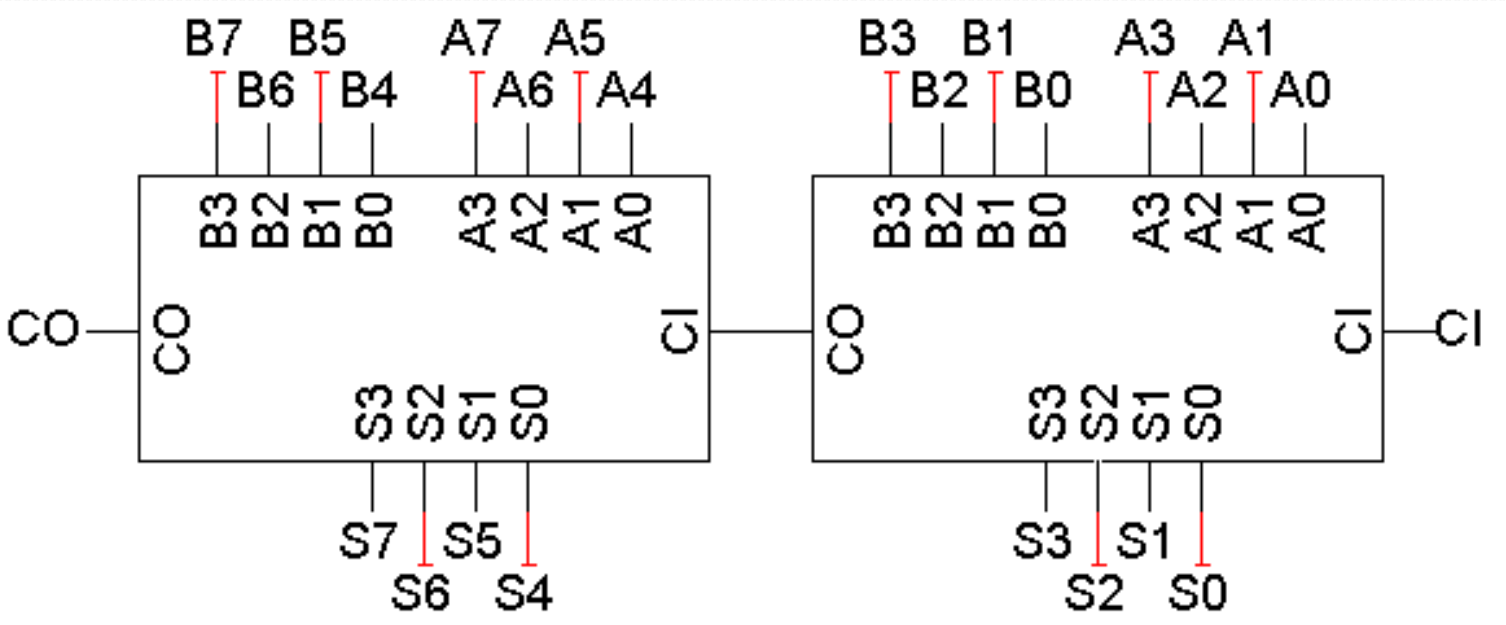

جمع کننده/تفریق کننده ٤ بیتی

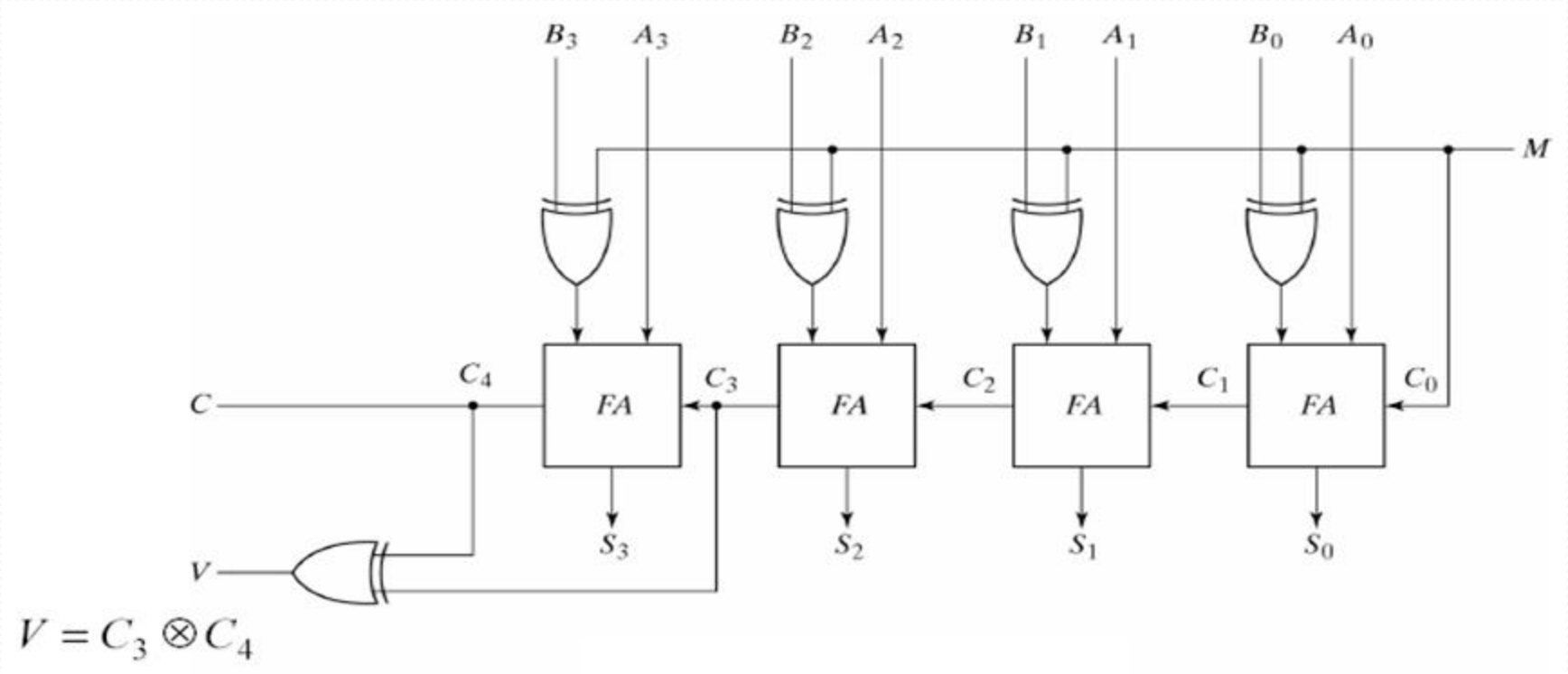

مقایسه کننده تک‌بیتی

A	B	F_1 $A < B$	F_2 $A = B$	F_3 $A > B$
0	0	0	1	0
0	1	1	0	0
1	0	0	0	1
1	1	0	1	0

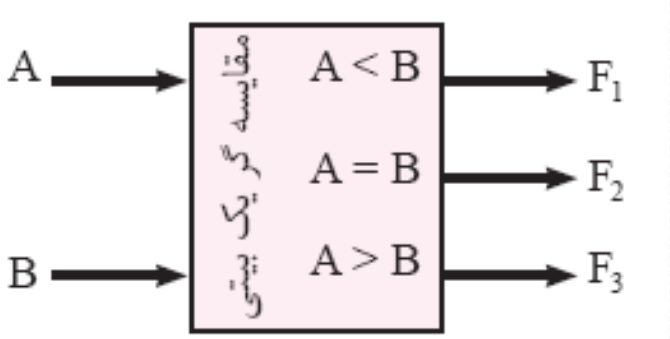

$F_L = \bar{A}B$

$F_E = \bar{A}\bar{B} + AB$

$F_H = A\bar{B}$

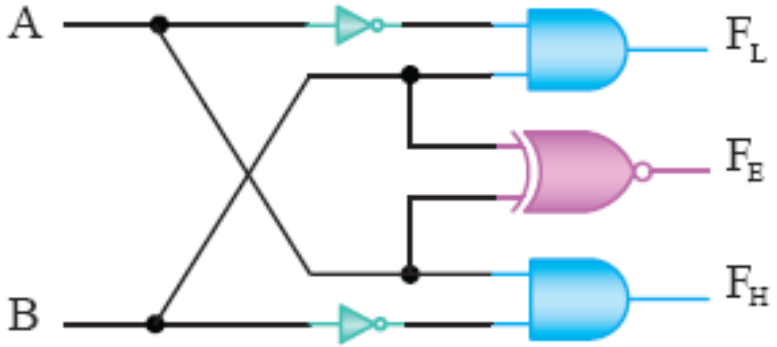

Binary 2-to-4 decoder

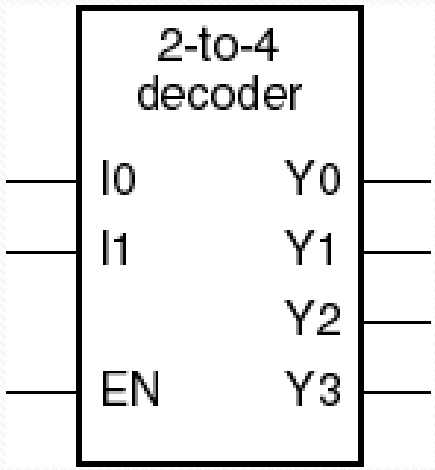

Inputs			Outputs			
EN	I1	I0	Y3	Y2	Y1	Y0
0	x	x	0	0	0	0
1	0	0	0	0	0	1
1	0	1	0	0	1	0
1	1	0	0	1	0	0
1	1	1	1	0	0	0

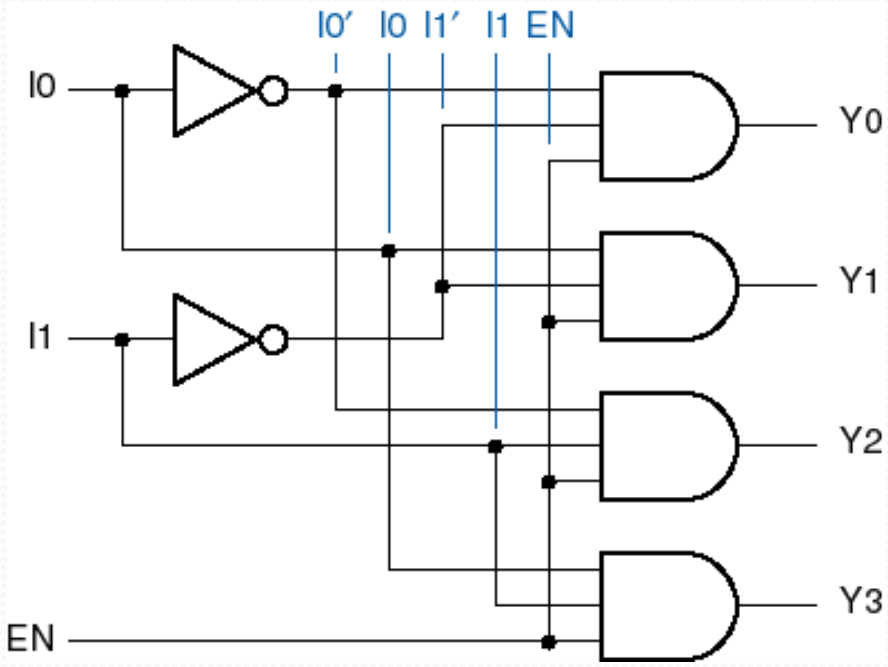

- Decoder Cascading

- با استفاده از اتصال درختی تعدادی رمزگشای **2^n به n** می توان بیشتر از n خط را رمزگشایی نمود.

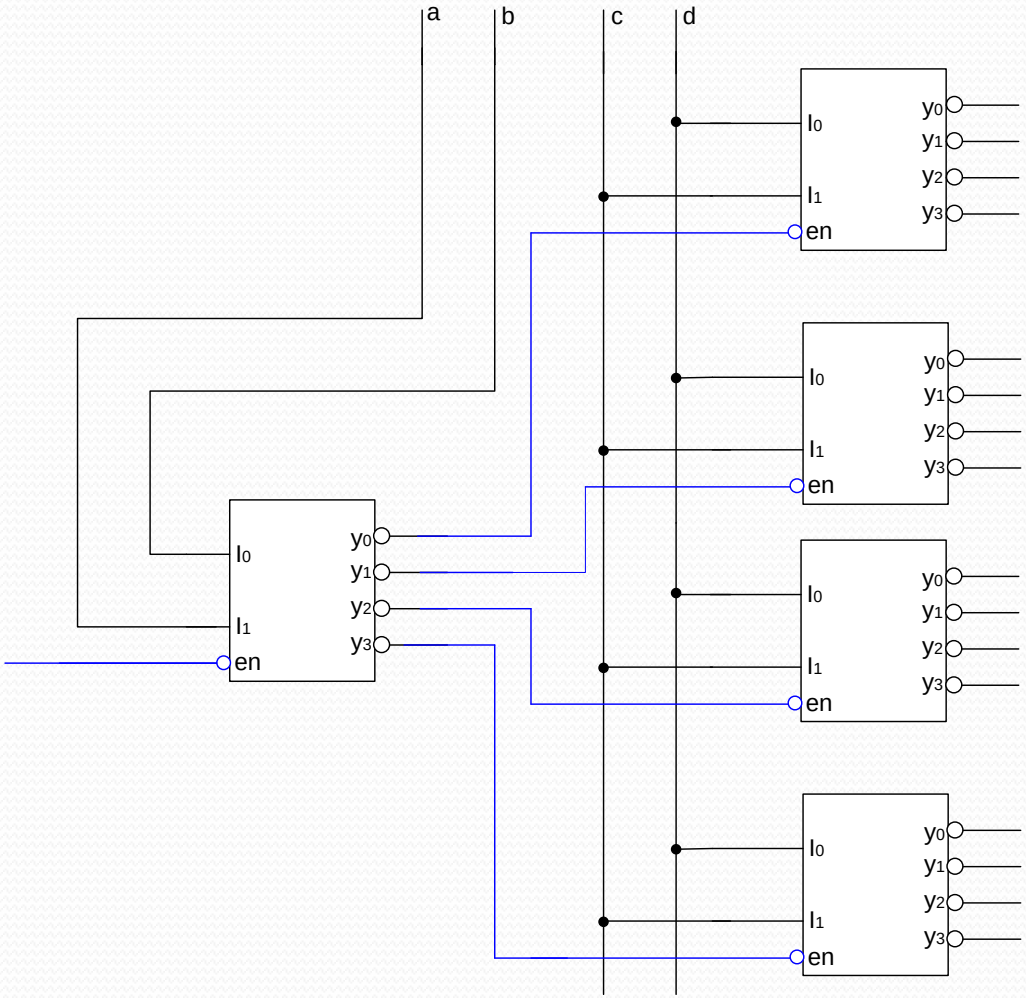

– ساخت تمام جمع کننده با دیکدر

- مداری است با سه ورودی، روابط مربوط به تمام‌جمع‌کننده:

$S(x,y,z)=\sum(1,2,4,7)$

$C(x,y,z)=\sum(3,5,6,7)$

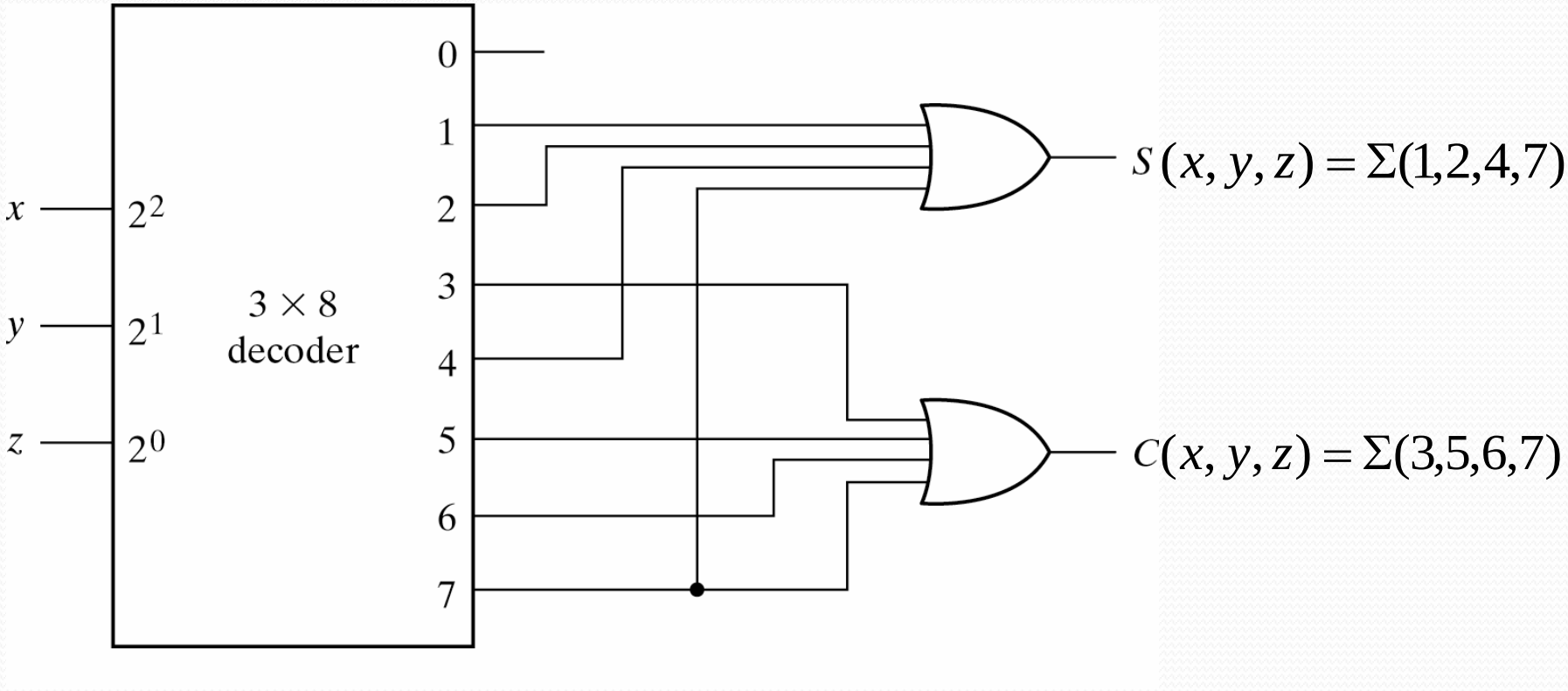

- ذکر چند مثال دیگر

MUX 4x1 – (مدار داخلی)

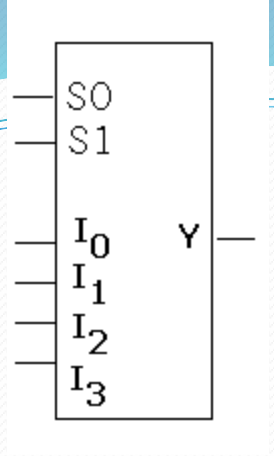

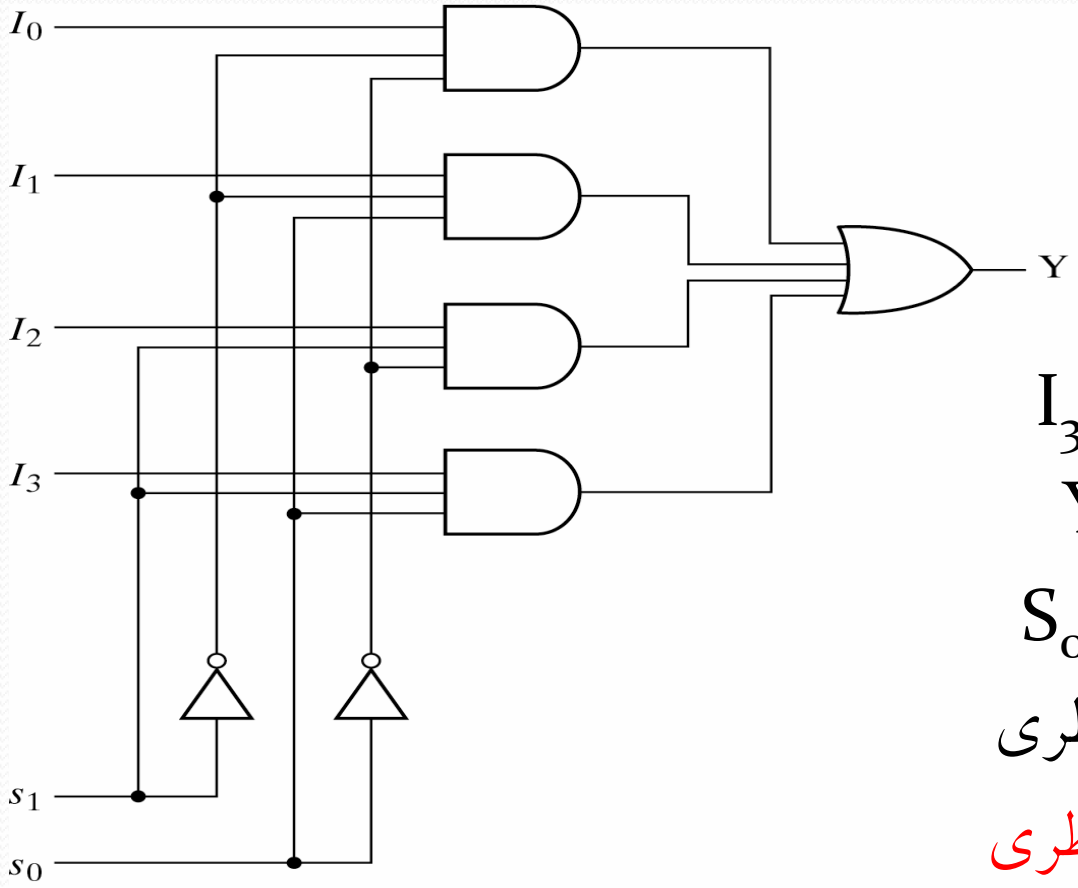

جدول عملکرد

s_1	s_0	Y
0	0	I_0
0	1	I_1
1	0	I_2
1	1	I_3

- ٤ خط ورودی I_o تا I_3
- یک خروجی با نام Y
- ٢ خط انتخاب S_1 و S_o
- جدول ارزش ٦٤ سطری
- جدول عملکرد ٤ سطری

پیاده سازی توابع بولی توسط مولتی پلکسرها

- جدول درستي تابع بولي زير همراه با نحوة پياده سازي آن توسط MUX نشان داده شده است:

$$F(x, y, z) = \Sigma(1,2,6,7)$$

x	y	z	F	
0	0	0	0	$F = z$
0	0	1	1	
0	1	0	1	$F = z'$
0	1	1	0	
1	0	0	0	$F = 0$
1	0	1	0	
1	1	0	1	$F = 1$
1	1	1	1	

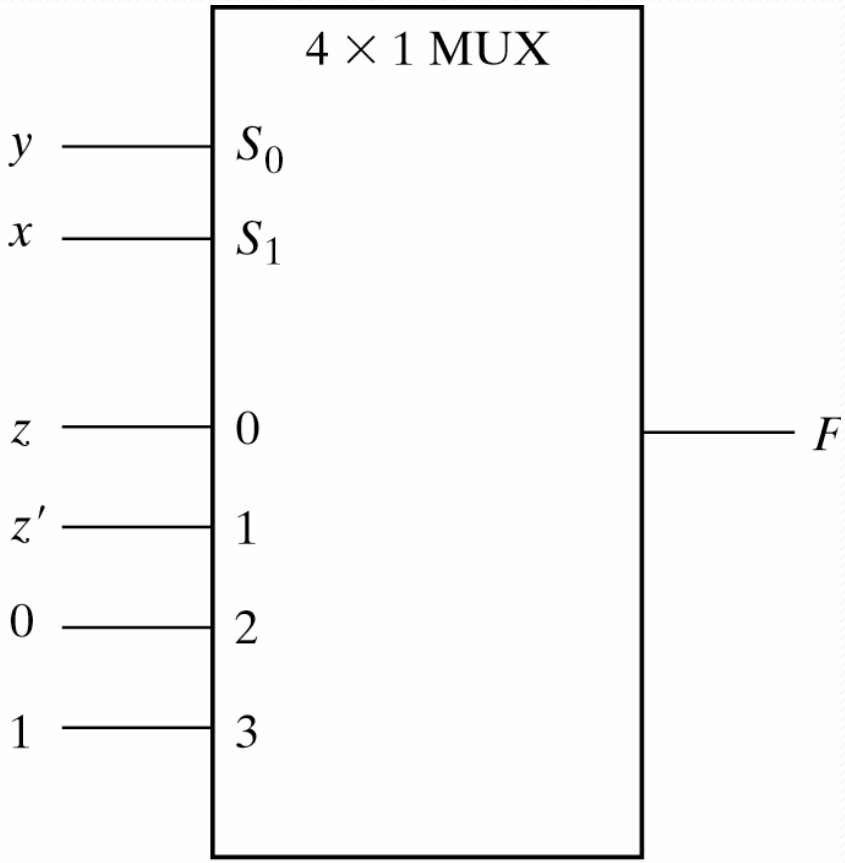

فلیپ فلاپ SR

- **حساس به لبه‌ی بالا رونده**

S	R	Q (t + 1)	
0	0	Q (t)	بلاتغییر
0	1	0	پاک شدن، 0
1	0	1	نشانده شدن، 1
1	1	?	نامعین

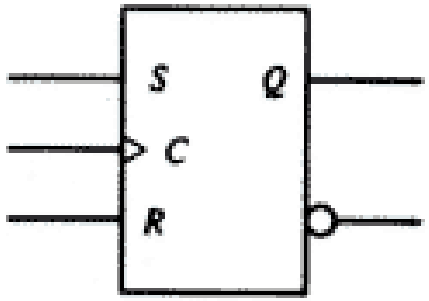

فلیپ فلاپ D

D	Q (t + 1)	
0	0	پاک شدن، 0
1	1	نشانده شدن، 1

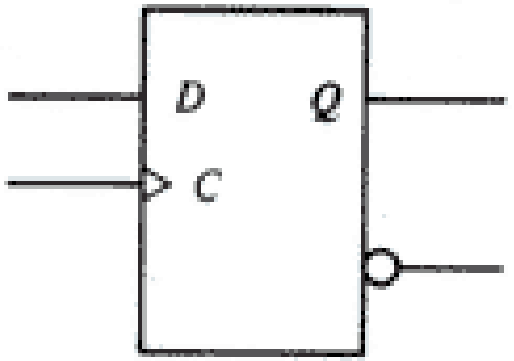

فلیپ فلاپ JK

J	K	Q (t + 1)	
0	0	Q (t)	بلاتغییر
0	1	0	پاک شدن، 0
1	0	1	نشانده شدن، 1
1	1	Q' (t)	متمم

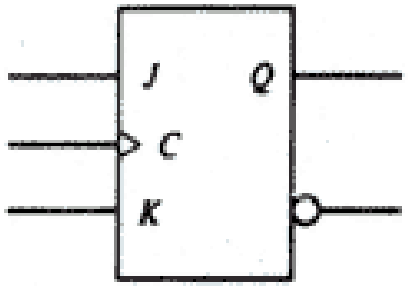

فلیپ فلاپ T

T	Q (t + 1)	
0	Q (t)	بلاتغییر
1	Q' (t)	متمم

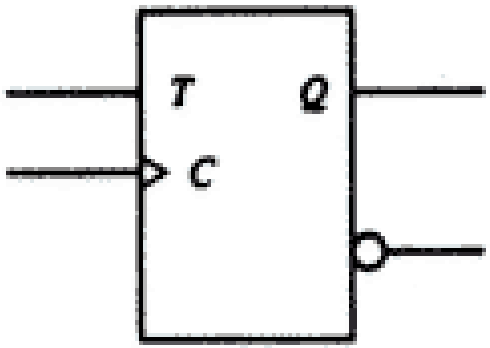

جدول مشخصات فلیپ فلاپها و معادلات آنها

J	K	$Q(t+1)$	
0	0	$Q(t)$	بدون تغییر
0	1	0	Reset
1	0	1	Set
1	1	$Q'(t)$	معکوس

$$Q(t+1) = JQ' + K'Q$$

$Q(t)$ = حالت فعلی
$Q(t+1)$ = حالت بعدی

T	$Q(t+1)$	
0	$Q(t)$	بدون تغییر
1	$Q'(t)$	معکوس

$$Q(t+1) = T \oplus Q = TQ' + T'Q$$

D	$Q(t+1)$	
0	0	Reset
1	1	Set

$$Q(t+1) = D$$

یک مثال با فلیپ فلاپ D

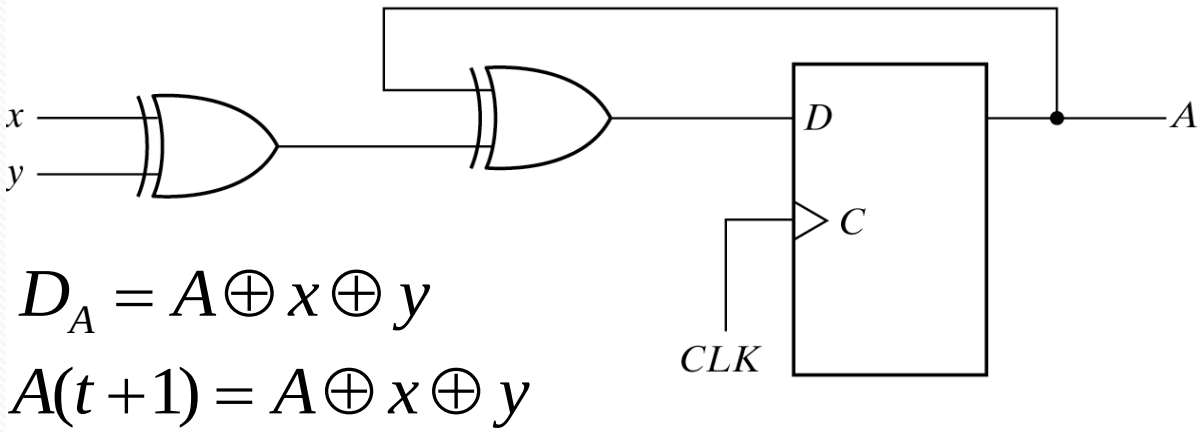

$$D_A = A \oplus x \oplus y$$

$$A(t+1) = A \oplus x \oplus y$$

(a) Circuit diagram

Present state	Inputs		Next state
A	x	y	A
0	0	0	0
0	0	1	1
0	1	0	1
0	1	1	0
1	0	0	1
1	0	1	0
1	1	0	0
1	1	1	1

(b) State table

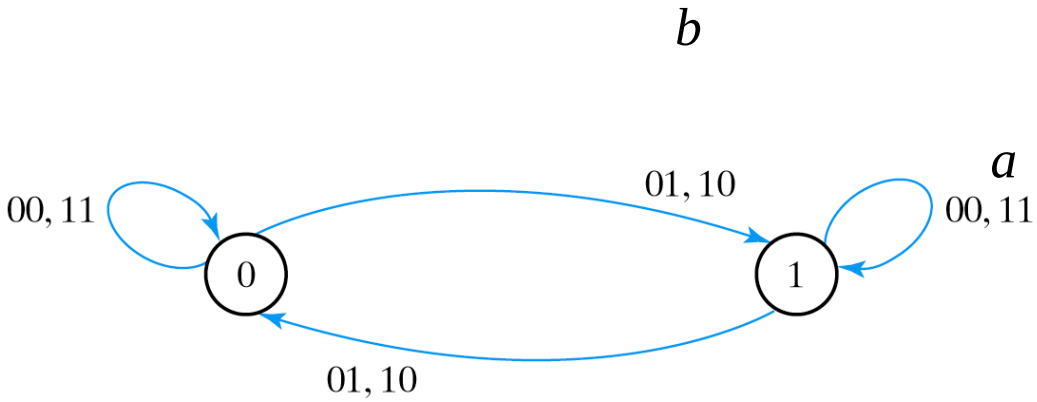

(c) State diagram

مثال: فلیپ فلاپ T

۱- معادلات ورودی فلیپ فلاپها:

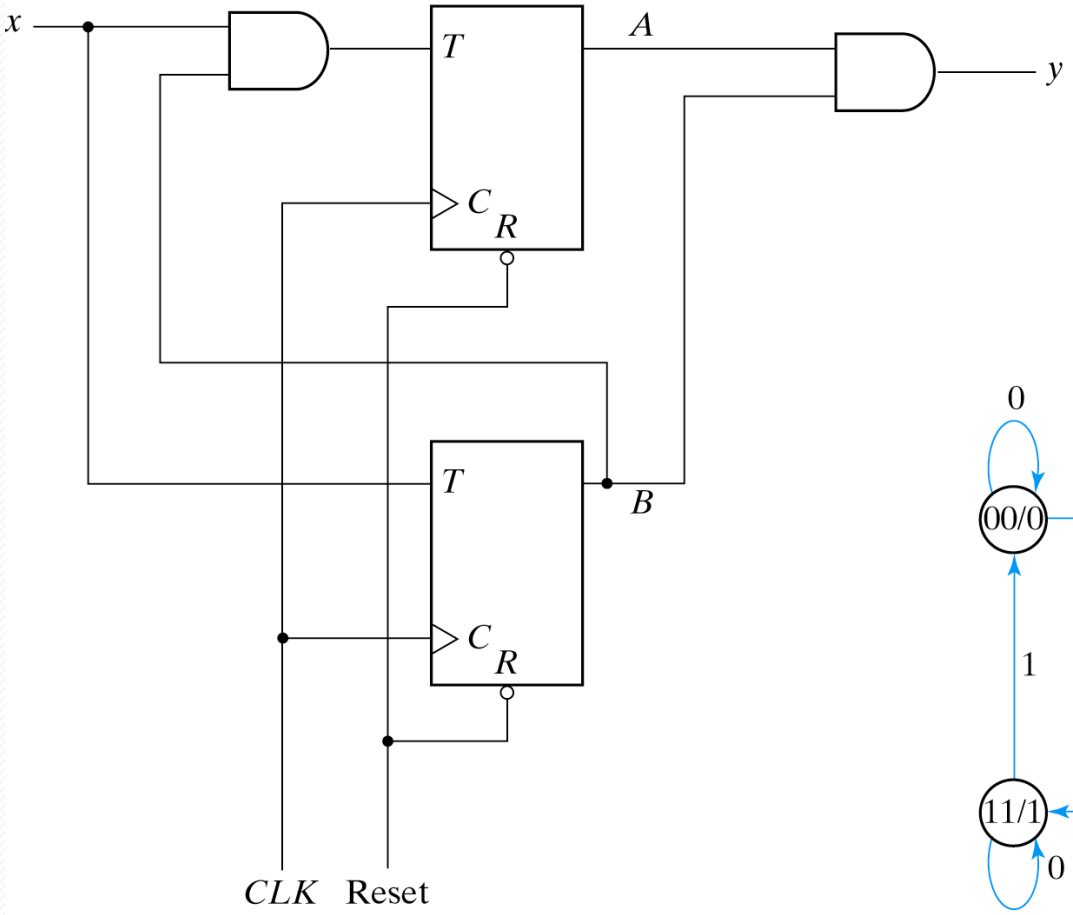

(a) Circuit diagram

$$T_A = Bx$$

$$T_B = x$$

$$y = AB$$

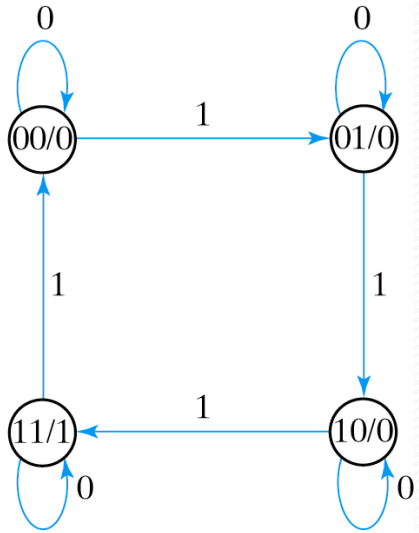

(b) State diagram

انواع مدلهای مدارهای ترتیبی:

مدل مور(MOORE): در این مدل، خروجی ها فقط تابع حالت فعلی است

مدل (MELAY): در این مدل خروجی ها بر اساس حالت فعلی و ورودی ها مشخص می‌گردد

کلیه مدارات ترتیبی در یکی از این دو مدل قرار می گیرند.

مدل مختلط: ماشین حالتی که دارای خروجی های نوع مور و میلی است

– شمارنده موج گونه دودویی

Q_3	Q_2	Q_1	Q_0
0	0	0	0
0	0	0	1
0	0	1	0
0	**0**	1	1
0	**1**	0	0
0	1	0	1
0	1	1	0
0	1	1	1
1	0	0	0

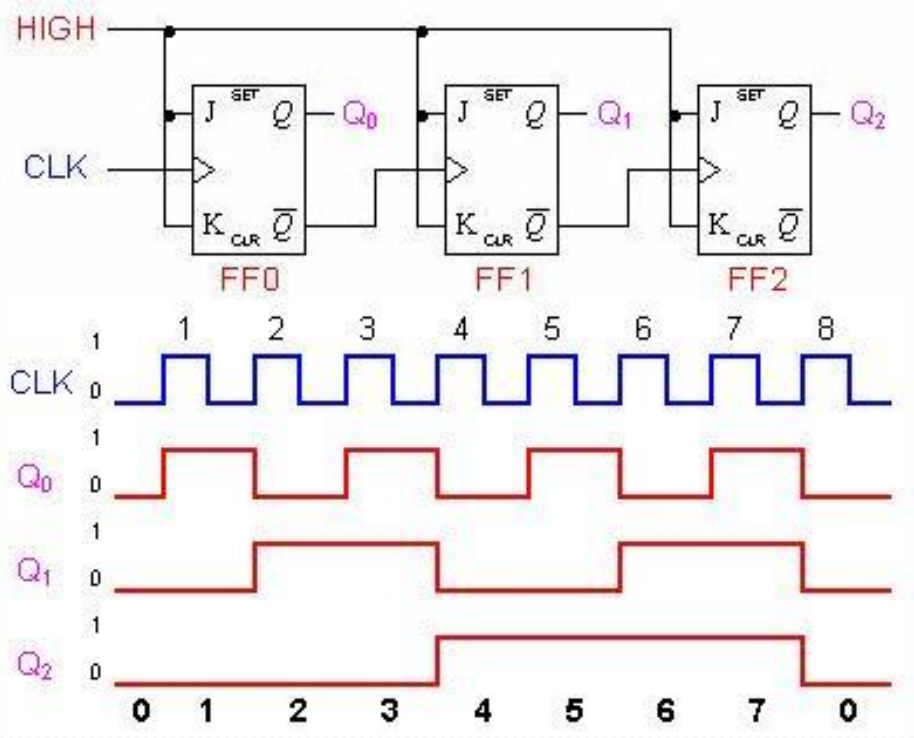

- Qo در اثر کلاک ورودی تغییر می کند. وقتی که Qo از ۱ به ۰ برود، Q1 تریگر می شود. لذا، خروجی آن معکوس می گردد. وقتی که Q1 از ۱ به ۰ برود، Q2 تریگر می شود. لذا، خروجی آن معکوس می گردد. و ....

رجیستر چهار بیتی

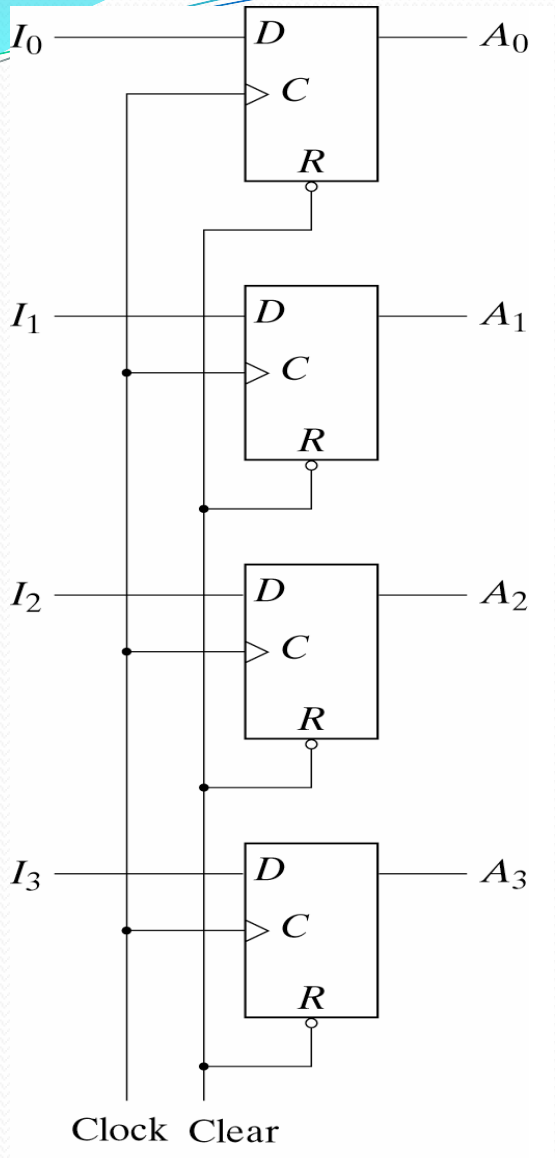

- در لبه مثبت کلاک، اطلاعات روی ورودیها به خروجی منتقل می گردند.
- برای خواندن محتویات رجیستر باید به خروجی آن نگاه کرد.
- اگر ورودی clear صفر شود باعث می گردد که تمام فلیپ فلاپها reset شوند. و خروجی رجیستر برابر صفر می شود.

– ثبات ۴ بیتی با قابلیت بار شدن موازی

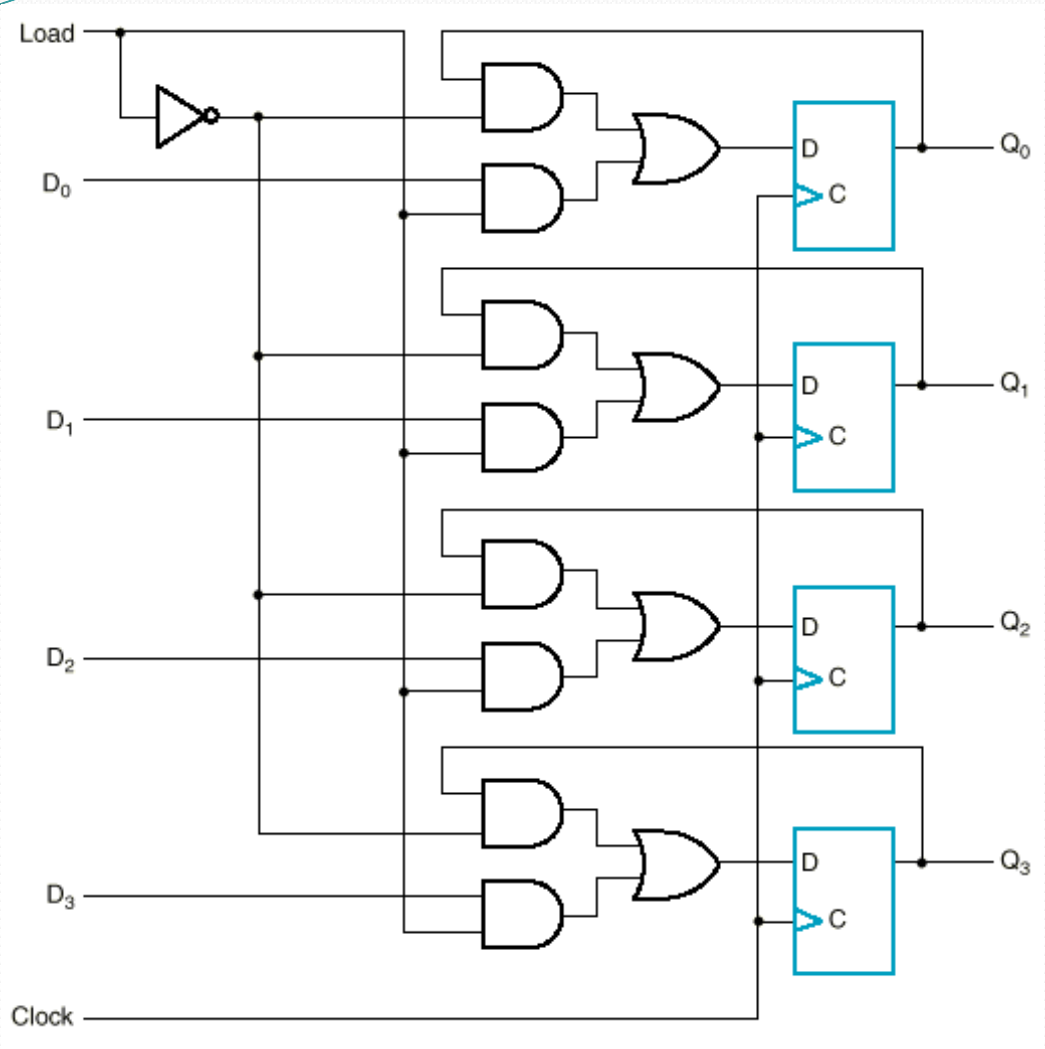

- اگر load=1 باشد، در لبه بعدی کلاک، ورودیها به خروجی منتقل خواهند شد.
- اگر load=0 باشد، ورودی فلیپ فلاپها به خروجی آنها وصل است.

– نمودار بلوکی ثبات انتقالی چهار بیتی

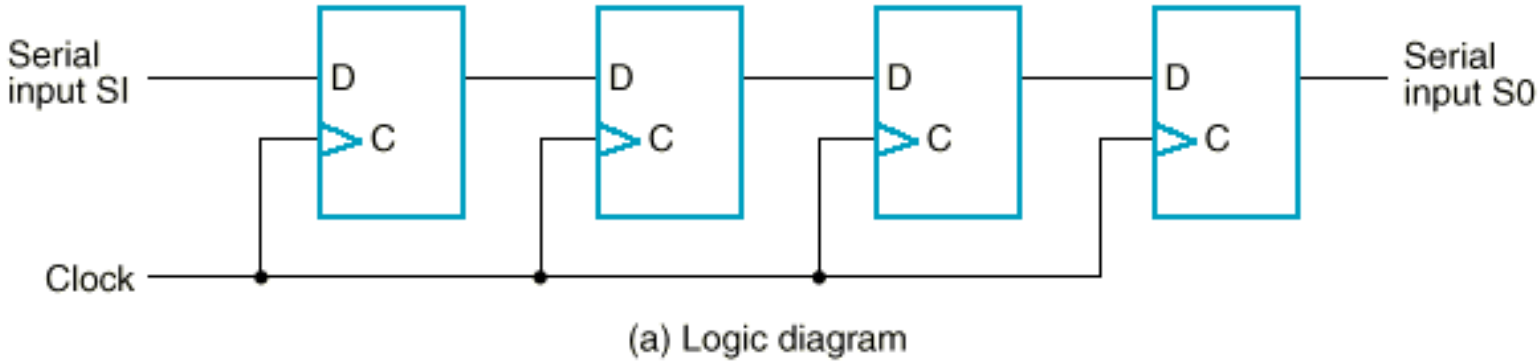

(a) Logic diagram

SISO(Serial In-Serial Out)

(b) Symbol

- در لبه مثبت کلاک، فلیپ فلاپ اول از ورودی نمونه می گیرد. در لبه مثبت بعدی، خروجی فلیپ فلاپ اول در فلیپ فلاپ دوم ذخیره می شود و فلیپ فلاپ اول یک نمونه تازه می گیرد. و ....

جلسه آینده

- PROM, PAL , PLA